

# SINTEZE

literare — critice — sociale

ANUL IV  
NR. 32 (107)

SAPTĂMINAL EDITAT  
DE S.O. „DEȘTEPTAREA” S.A. BACĂU  
Coordonator Constantin CALIN

## Istorie locală

### Prezențe bucovinene în zona Bacăului

Deși statistica românească a definit conceptul de „mișcare migratorie a populației” ca pe un proces de deplasare a persoanelor dintr-o localitate în alta (mișcare migratorie internă) sau dintr-o țară în alta (mișcare migratorie externă), recensămintele populației efectuate începând cu anul 1948, nu au grupat și nu au scos în evidență structura populației județelor și după locurile de proveniență.

Printre multele fenomene negative generate de o politică demografică profund dăunătoare, s-a reușit pe această cale să se escamoteze și marea dramă a românilor din Basarabia, nordul Bucovinei și ținutul Herței care au fost nevoiți să-și părăsească plaiurile natale, pământul, locuințele și bunurile spre a-și salva existența prin căutare de adăpost și protecție în zone ce se presupuneau mai puțin periclitate la acea dată.

Pentru anumite profesii (funcționari, profesori, învățători etc.) plecarea din zonele ce urmau să fie supuse ocupației a constituit un ordin de serviciu, așa cum rezultă din documentele rămase în arhivele instituțiilor.

În condițiile evenimentelor care au avut loc după anul 1944 persoanele refugiate din teritoriile ocupate nu numai că nu s-au bucurat de protecția sperată dar au fost nevoite să-și ascundă locul de naștere pentru a nu fi îmbarcate și trimise la dispoziția celor care au ocupat teritoriile românești, nu pentru a fi repuși în casele și pe pământurile ce le-au aparținut ci pentru a-și ispăși pedeapsa ce se stabilea fără judecată, prin deportare în asprele ținuturi ale Siberiei, în mine sau în alte locuri de exterminare.

Până la obținerea unor informații statistice supuse unui riguros control științific, este de

notorietate faptul că în fiecare oraș mai important al țării și în multe localități rurale trăiesc basarabeni, bucovineni sau locuitori din ținutul Herței care în condițiile create după Revoluția din decembrie 1989 nu și mai ascund obârșia.

În aceste împrejurări renașterea Societății pentru Cultura și Literatura Română în Bucovina, ca succesoare a societății întemeiate în anul 1882, a găsit pe meștegurii Bacăului o puternică comunitate de bucovineni, dornică

să-și apere identitatea și să clătească o cât mai lungă aderență printre localnici pentru susținerea feburilor afirmate la primul Congres de la Călănești — Suceava în anul 1990.

Zona Bacăului a constituit un loc primitor și de ocrotire a bucovinenilor și în alte momente de restriște pentru nordul Moldovei. De pildă, după ocuparea Bucovi-

Emilian DREHUȚĂ

(Continuare în pag. a V-a)



• Heana Ploscaru-Panait — Gravură (Din expoziția deschisă la Galeria „Alfa” Bacău)

### „Am reprezentat o tendință de deschidere”

• Interviu cu dl. Carol Isac.

Discret așa cum ne-a obișnuit, dl. Carol Isac, unul dintre cei mai vechi secretari literari din țară, a ieșit de curând la pensie, dar fără a se despărți definitiv de Teatrul Bacovia pe care l-a slujit cu loialitate mai bine de treizeci de ani. Autor de studii despre dramaturgia românească și străină, adunate în volume sau risipite prin reviste, el a fost în

acest lung interval și un publicist foarte activ, presa locală beneficiind cel mai mult de condeiul său incisiv, în foileton, sensibil, în evocare, exact în cronică, recenzii și reportaje. Om de gust, ponderat, a contribuit, ca puțin alții, la menținerea unei atitudini de respect — a autorilor, a criticilor, a publicului — față de instituția sa, căreia, de-a lungul

anilor, i-au arătat încrederea lor dramaturgică cunoscuți ca Tudor Mușatescu, Mircea Ștefănescu, Aurel Baranga, cit și debutanții în gen (într-o timp consacrați) ca Ștefan Oprea, George Genoiu, Violet Savin etc.

— Doamne Carol Isac, puteți concepe viața fără teatru?

— Chiar dacă m-aș strădui, nu. Teatrul este, probabil, cel mai frumos dar pe care oamenii l-au primit de la divinitate. De altfel, cum știți, Caragiale l-a numit pe actorii „instrumente divine”. Fără teatru existența ar fi nu doar searbătă, ci imposibilă. Sensibil la schimbările din societate, fidel continuității tradiției, teatrul cumulează și difuzează valori prin care se rezistă presiunii răului. Nu este o vorbă goală că el s-a opus, cu eficacitate, imixtiunilor totalitarismului în domeniul spiritului și a ținut trează conștiința oamenilor. Se vede și cu ochiul liber, azi, că „imaginea” corectă a țării tot teatrul o oferă lumii; turneelor în străinătate, cu spectacole de calitate au făcut mai mult bine decât eforturile concertate ale diplomaților.

— Ce schimbări importante s-au produs în viața teatrului băcăuan cit ați fost secretar literar?

Interviu realizat de  
Constantin CALIN

(Continuare în pag. a IV-a)

## Poesis RADU CÂRNECI

### RUG DE MIRESME

— mereu, doamnei Emilia —

...vino, tu, chip al dragostei eterne  
singele meu spre tine se așterne  
în virturile și presimțind arsura  
cu alcoolul înflorindu-mi gura  
din ceea ce neantul pururi cernu  
vino, tu, chip al dragostei eterne...

(...spre cele împlinindu-se în soarte  
tu ai zorit, și-nținsul Mării Moarte  
fi stăpânești sădindu-ți cu tîmire:  
cypresi de duh în duhuri se se-nfire  
ca miri dorind iubirile să-și poarte  
spre cele împlinindu-se în soarte...)

...rug de miresme, dărul-te mie!  
sunt eu chematul pentru vesnicie  
spre-a arde-n plisc polenuri și nectaruri  
puținul dulce-a-l bănu-n amaruri  
și distilindu-l: chin în Poezie  
rug de miresme, dărul-te mie...

### SPRE MECCA

— gândind la Al. Macedonski —

...mereu cuprins la febra împlinirii:  
în zare zarea întru firea Firii  
în zare oaza izvorînd izvoruri  
departe-n zare singele-n amoruri  
spre-a arde-n plisc polenuri și nectaruri  
mereu cuprins de febra împlinirii...

(...ce timp am străbătut și ce dogoare  
pustiuri lungi nisipuri zburătoare  
și umbră: doar a spinului din mine  
fată morgana, tu dansînd lumina  
pe apele de aer și de soare:  
ce timp am străbătut și ce dogoare...)

...la Mecca, deci! către cetatea sfîntă  
acolo-n murmur lumea se cuvîntă  
la ceasul cînd Pămîntul naște Lună  
și visători islamici se adună  
îngenunchind — și cerurile cîntă —  
la Mecca, deci, către cetatea sfîntă...

## Insemnări de atelier

### PROFILUL

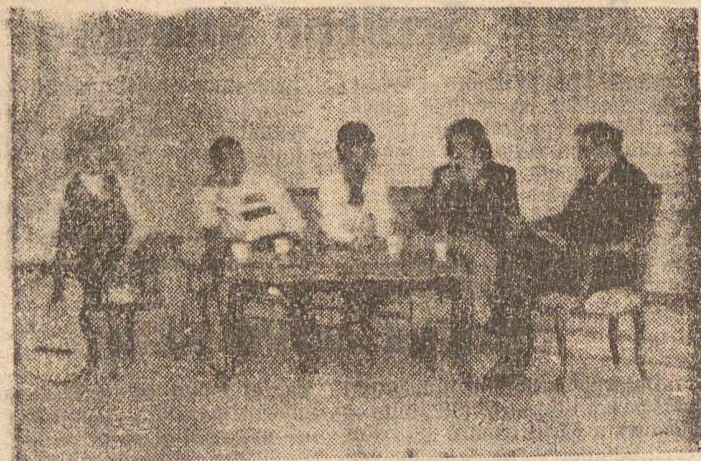
Ca linie de contur a lucrărilor, profilul definește forma; în domeniul social, uman, profilul caracterizează fondul, esența și trebuie să aibă înălțime și durată, adică spațiu și timp. Natura are o varietate de forme, de la cele mai fantastice pînă la cele domoale de dau orizontalitate nesfîrșită. Profilul munților este spectacular, forme curioase, excentrice, plastice, solicită meditația și devin motive de inspirație. Monumente ale naturii ca Pietrele Doamnei, Panaghia, Căciula Dorobanțului, Sfînxul, Babele ș.a. cheamă la extazul estetic. În opoziție, Bărăganul nesfîrșit, lin, este ondulat doar de mișcarea lanțurilor de cereale, iar marea este depărtarea, întîlnirea cu cerul, pătrunderea mării în aer și a cerului în apă.

În plastică, profilul-portret nu este un simplu contur, jumătatea feței, ci trebuie să exprime înțelegul, simetria ei. Numeroși pictori din Renașterea Italiană a Quattrocento-ului din Parma, Ferrara, sau Veneția ca Pisanello, Masaccio, Bellini, au creat portrete-profil de o puritate cutremurătoare. La noi maestrul Corneliu Baba în „Portretul (său) de față” a egalat, îndrăznesc să afirm pe creatorii Renașterii prin puritatea liniei, cromatică, dar mai ales prin acel mister ce degajă din interiorul modelului.

Și orașul, cînd oamenii simt nevoia frumosului, poate avea un profil estetic care relese din îmbinarea liniilor clădirilor, din gruparea, forma, culoarea lor, din existența spațiilor largi, a pietelor înfrumusețate cu statui și fontane, monumentele, construcțiile, pîrînd altă denumirea întrebătoare lor cit și a numelui artistului creator, Capitoliul Vaticanului este o catedrală, dar acolo este și Bramante, Michelangelo și mulți alții. Profilul Veneției este acela al Catedralei San Marco, al Palatului Dogilor, al Canalurilor, podurilor statuiilor, al culorilor acoperșurilor pe care pictorii au denumit-o Roșu Venețian. La noi, doar orașe ca Sighișoara, Brașov, Sibiu, Timișoara au profil estetic. Majoritatea foste țiguri, în trista epocă a uniformizării, a omogenizării sociale, au devenit îngrămădiri de blocuri, conglomerate inestetice, mormane ridicate după o geometrie ridicolă — fier, beton, închisoare, celulă, microfon.

În Bacău, doar Parcul Central și panorama spre terenurile sportive schițează începutul unui profil estetic. Ce-a fost frumos și rămas, se degradează acum. Casa Căndoc, a cărei restaurare a fost lăsată în grija neprofioniștilor, este boită cu un galben incert peste tot, pe ziduri, pe coloane și ornamentațiile, în piatră, în marmură, pe țigheaburile de aramă, așa că varietatea materialelor dispare odată cu frumusețea lor cromatică. Grădii, grădina sint în ruină. La centenarul ei, și Biblioteca județeană a primit, în pripă, același galben incert. Lîngă monumentala clădire a Teatrului Bacovia, ornamentată cu motive inspirate din arhitectura medievală, noul Palat al Telefoanelor are fir planul din spate un turn și o schelărie metalică — suportul unei antene — ridicate fără rafinament estetic și fără preocuparea echilibrului valoric al volumelor, par niște păpuși dezechilibrate. Este nevoie să se ocupe cineva și de profilul estetic al urbei.

Laurențiu STAN



De la stînga la dreapta: actrița Anca Alexandra (în prezent la Teatrul „Urmuz” din Capitală), actorul Mircea Crețu (actualmente director al Teatrului „Valah” din Giurgiu), scenografa Gloria Iovan (din 1990 director-manager la o Galeriă de Artă din Boston), regizorul Geirun Tino (acum director al Teatrului „Pygmalion” din Viena) și Carol Isac.